

Beste ouders/verzorgers,

Volgende week gaan we in de groepen aan de slag met het project over kriebels in je buik. In deze brief willen we u vertellen wat er zoal in de groepen wordt behandeld.

Praten over seksualiteit... is dat nodig?

Uw dochter van vijf vraagt hoe baby's in een buik komen. U ontdekt dat uw 11-jarige zoon verkering heeft met een meisje uit de klas. U maakt zich zorgen over het chatgedrag van uw dochter.

Wat nu? Soms kunt u als ouder best overvallen worden door vragen of gedrag van uw kind. Misschien bent u onzeker als het gaat om de seksuele opvoeding van uw kind(eren).

Seksuele ontwikkeling

Een kind begint al vroeg met zijn of haar seksuele ontwikkeling. Seksualiteit heeft bij jonge kinderen meer te maken met het ontdekken van het eigen lichaam en de gevoelens die daarbij horen. De seksuele ontwikkeling bij jonge kinderen heeft niet zoveel te maken met wat wij als volwassenen onder seksualiteit verstaan. Door het opdoen van allerlei ervaringen en invloeden ontwikkelen kinderen zich steeds verder op dit vlak.

4-6 jaar: Op deze leeftijd sluiten kinderen vaak hun eerste vriendschappen. Kleuters zijn daarbij nieuwsgierig en stellen veel vragen. De 'waarom' fase is aangebroken. Ze kunnen vragen stellen over de voortplanting en zijn al goed in staat om een simpele uitleg hierover te begrijpen. Bovendien zijn 'vieze' woorden in deze fase heel erg interessant. Op deze leeftijd hebben kinderen door, dat bloot iets 'geheimzinnigs' is in de sociale omgeving. Ze onderzoeken dan ook de grens van volwassenen in hun omgeving. Kinderen zijn nieuwsgierig naar het lichaam van anderen, maar spelen spelletjes als 'doktertje' vaak buiten het gezichtsveld van ouders en verzorgers.

7-9 jaar: Wat later komt de sociale ontwikkeling in een stroomversnelling. De eigen sekse wordt belangrijker. Jongens trekken meer met jongens op en meisjes met meisjes. Lichamelijk ontwikkelen meisjes zich sneller dan jongens. Soms zien we bij meisjes in de middenbouw al verschijnselen van de puberteit. Maar zowel bij jongens als bij meisjes bestaan onderling grote verschillen in het verloop van de ontwikkeling. Er ontstaat een verschil tussen vriendschap en verliefdheid. Kinderen kunnen op deze leeftijd meer behoefte aan privacy krijgen en bijvoorbeeld de badkamerdeur of slaapkamerdeur op slot willen. Kennis over seks en schuine moppen (die ze zelf niet begrijpen) zijn stoer. Veranderingen bij henzelf en leeftijdsgenoten worden soms met gemengde gevoelens bekeken. Er ontstaan hierdoor vaak onzekerheden.

10-12 jaar: In deze periode start voor een groot deel van de basisschoolkinderen de puberteit. Iedereen doorloopt zijn eigen ontwikkeling in zijn eigen tempo. Dat is niks om u zorgen over te maken. De lichamelijke puberteit start bij meisjes gemiddeld rond het 10e levensjaar. Bij jongens start de puberteit gemiddeld rond het 12e levensjaar. Kinderen in de bovenbouw krijgen, onder invloed van de hormonen, meer interesse in de volwassen seksualiteit. Pubers kunnen zich onzeker gaan voelen over hun eigen lichaam

Waarom is seksuele opvoeding belangrijk?

Kinderen worden dagelijks geconfronteerd met beelden en informatie over seksualiteit. Op straat, via TV, internet en van vriendjes en vriendinnetjes. Deze beelden zijn vaak stereotype en rolbevestigend. De informatie die zij krijgen klopt niet altijd. Door met uw kind te praten over relaties en seksualiteit, kunt u uw kind de juiste informatie geven. Zo kunt u uw kind de normen en waarden meegeven die u belangrijk vindt en het kind leren gezonde en verantwoorde keuzes te maken als het gaat om relaties en seksualiteit.

Basisschool: te vroeg?

De basisschool kan in al deze ontwikkelingen een positieve rol spelen. Uw kind brengt daar per slot van rekening veel tijd door. Relationele en seksuele vorming binnen het basisonderwijs gaat verder dan informatie geven over lichamelijke veranderingen en/of voortplanting. Het gaat ook over vriendschap, respect, liefde, weerbaarheid, relaties en omgangsregels. Zaken waar u het thuis waarschijnlijk ook over heeft, maar die ook op school ter sprake komen. Want op school, in de media, op straat, thuis, eigenlijk overal komen kinderen in aanraking met onderwerpen die met relaties en seksualiteit te maken hebben. School en ouders kunnen elkaar hierin vinden als partners in de opvoeding.

De Week van de Lentekriebels

De Week van de Lentekriebels is ontstaan om relationele en seksuele vorming in het basisonderwijs te stimuleren. In het project wordt relationele en seksuele vorming op een positieve en vrolijke manier onder de aandacht gebracht bij kinderen, scholen, leerkrachten en ouders.

Wanneer?

De Week van de Lentekriebels vindt plaats van 9 maart tot en met 20 maart 2020. Tijdens deze weken worden in alle groepen activiteiten georganiseerd omtrent relationele en seksuele vorming.

Activiteiten

Twee keer per week wordt er in groep 1 t/m 8 een les gegeven over relationele en seksuele vorming die aansluit bij de leeftijd en de belevingswereld van de kinderen in de verschillende groepen. Er wordt gebruik gemaakt van het lespakket 'Relaties en Seksualiteit' bij de invulling van deze lessen. Hieronder noteren wij waar de lessen over zullen gaan zodat, wanneer u dit met uw kind wilt bespreken, u de mogelijkheid hiertoe heeft.

Groep 1: In de groepen 1 gaat het vooral om hoe je er zelf uitziet en welke verschillen er zijn met andere kinderen. Bijvoorbeeld kleur haar, huidskleur of hoe lang je bent. Daarnaast leren de kinderen bijvoorbeeld of kriebelen op je hoofd prettig voelt of juist niet. Ook gaan we aan de slag met wie je aardig vindt thuis of in de klas.

Groep 2: Kinderen leren het verschil tussen een jongen en een meisje. Zo kijken we naar kleding en sporten, maar ook naar plaatjes van een jongen en een meisje. Verder leren kinderen hoe ze 'nee' moeten zeggen als er iets vervelends gebeurt. Bijvoorbeeld als iemand aan je haren trekt of iemand je over je wang aait en je dat vervelend vindt. Daarnaast gaan we kijken hoe een baby in de buik groeit.

Groep 3: Ook hier bespreken we de verschillen tussen jongens en meisjes. Verder kijken we naar wanneer iemand lief is en wie voor het kind belangrijk is.

Groep 4: Kinderen leren wat wel en niet fijn voelt. Vind ik kriebelen onder mijn voeten fijn? En op mijn schouders? Ze leren daarbij ook aan te geven als het niet prettig is. Verder wordt er gekeken wie er bij jou thuis woont (Papa? Mama? Broertjes/zusjes?).

Groep 5: In groep 5 kijken we in een boek naar de groei en geboorte van een kind. Daarnaast doen we het kwaliteitenspel. Waar ben jij goed in? We kijken naar de verschillen tussen jongens en meisjes in de media. Ook leren kinderen hoe ze contact kunnen leggen als ze bijvoorbeeld verliefd zijn en kijken ze naar wie er voor hen zorgt.

Groep 6: Ook hier wordt het kwaliteitenspel gespeeld. In deze groep wordt het groeien van de baby in de buik besproken en gaan we dieper in op wat verliefd zijn is en wat dit betekent. Kinderen leren 'nee' te zeggen wanneer er iets gebeurt wat ze niet fijn vinden.

Groep 7: In deze groep wordt er een kwaliteitenboekje gemaakt. Er wordt gekeken tussen de verschillen en overeenkomsten in de media tussen jongens en meisjes. Verder wordt er gesproken over verliefdheid en verking hebben en welke verschillende relaties er bestaan (bijv. hetero- en homoseksueel).

Groep 8: In groep 8 wordt er een les apart gesproken met de jongens en de meisjes. Hier worden gesprekken gevoerd over wat er verandert in de puberteit. Daarnaast wordt er ook gesproken over kindermishandeling en wat kinderen hiertegen kunnen doen.

Wij hopen dat we u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen kunt u altijd terecht bij de groepsleerkracht(en) en Anja Verhoef (Intern begeleider bovenbouw).

Met vriendelijke groeten,

Kindcentrum Oranje Nassau